

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za zased. ozemlje . 360
za inozemstvo . . 600
—
Oglasi za vsak mm vršine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16
Telefon št. 72
Upravištev:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36
Račun kr. pošt. ček. urad
št. 11.842.

Ljubljana, 24. junija.

Nekdanja «Trutzburg» kranjskih Nemcev, sroč ljubljanskega liberalnega nemštva, ljubljanska kazina, je včeraj prešla v narodne roke naprednega jugoslovanskega meščanstva.

Deset in desetletja je bila kazina izhodišče nemško - nacionalne zaslužnevalne politike, naperjene proti naši narodni svobodi in časti. V kazini so se sklepali kulturni, politični in gospodarski predlogi, ki jih je potem izvrševala dunajska in ljubljanska vlada. Nemška birokracija je imela v kazini takozvano «zeleno mizo», pri kateri se je odločala usoda našega uradništva. Nobeno imenovanje na Kranjskem se ni izvršilo brez pritrditve te «zeleno mize». V kazini so imeli svoje gnezdo nemški turnerji, ki spadajo po svojem nacionalno - provokatoričnem delovanju sicer že v dobo nacionalne probeje ljubljanskega mesta, dasi so bili tudi do zadnjega jedro najbolj zagriženega in najbolj agresivnega nemštva. Avstrijska soldateska, tuja našemu narodu, zaničujoča in prezirajoča ga, je imela v kazini svojo hrbtenico, ki je bila obenem glavni nosilec nemško - nacionalne moči. Ni bilo skoraj ne sestanka ne shoda Nemcev v Ljubljani, ki bi se ne vršil v kazini. Velikansko važnost je polagalo nemško meščanstvo tudi na gojitve družabnosti, za kar je zopet kazina s svojo lično dvorano, restavracijo in kavarno v polni meri odgovarjala vsem potrebam.

Kazina ni poznala narodne strpnosti. Slovence tu ni imel dostopa. Če si v kavarni poklical natakarja slovensko, postavili so te na cesto. Skozi kazinska okna je moral naš narod v dobi suženjstva prenašati fiksiranje in zaničevanje. Vrt pred kazino, ki tvori del «Zvezde» in njena veranda, kjer so nas izživali nemški nacionalci, tvorijo odstavček prav zaminivega boja za narodno očistitve Ljubljane.

Čudno zato ni, da ni naše ljudstvo nobene stavbe v Ljubljani bolj sovražilo kot kazinsko. Pri vsakih demonstracijah je bil končni objekt protesta in žuganja kazinsko poslopje, pred katero je gola slovenska pest klicala po zadoščenju za gorje, za katero je bil obsojen naš v robstvo obsojeni narod.

Ljubljanska kazina je danes last našega naroda. Treba je prečisti samo imena novoizvoljenega direktorija, da se vidi popolno jamstvo za to, da bo kazina od sedaj naprej služila edinole narodnim našim interesom. Ni treba posebej poudarjati, da mora kazina postati ognjišče naše radikalno - narodne propagande, ki mora imeti noč in dan uprte svoje oči tja k neodrešenim bratom na jugo - zapadu kot na severu. Bodočnost našega naroda gotovo ne bo v kvar, ako najdejo v kazini tudi častniki naše narodne armade gostiljube in bratsko ljubav. Slovenci, Srbi, Hrvat, ki so bili danes zeno izbrani v direktorij, naj spominja Slovence, da je srečnejša bodočnost njihovega plemena dana edinole v realiziranju ideje popolnega narodnega edinstva in v okrepitve naše edinstvene narodne države.

S teh vidikov je treba presojsati občni zbor kazine, ki se je vršil danes in ki je končal s popolno zmago naprednega in narodnega meščanstva. Podlegli so separatisti, komunisti, klerikalci in z njimi združeni narodni socialisti, ki so hoteli kazino okupirati za svoje strankarske in osebne namene. 24. junij 1921 ostane tudi v zgodovini narodno - socialne stranke znamenit dan. Po zaslugi ljubljanskega župana in drugih voditeljev narodno - socialne stranke in v prisrčni zvezi z njimi so danes divjali v ljubljanskem Narodnem domu klerikalci pod vodstvom slavnostnega Ogrina. Klerikalce so vzeli v svojo alianco menda zato, da s hvaležnostjo kvitirajo narodno sramoto, ki so jo klerikalci ovaduhli zagrešili s tem, da so septemberske dogodke izpred kazine leta 1911. na novo spravili pred sodišče.

Kompromis, ki ga je sklenil gosp. Anton Pesek v lastno korist za mesto ljubljanskega župana, postaja za narodno - socialno stranko vsak dan bolj katastrofalen. Ako bo šlo tako naprej, je treba le še malo časa in narodni socialisti bodo godni za vstop v — klerikalno stranko. Današnji nastop narodnih socialcev dokazuje, da to ni več daleč in da so gospod Pesek in tovariši že globoko v klerikalnih vodah.

Nove muslimanske zahteve

IZIEMNE ODREDBE ZA BOSNO IN HERCEGOVINO.

Beograd, 24. junija. (Izv.) Med zbornično sejo se je popoldne sestal ožji odbor vladnih strank, da razpravlja o novo formulirani zahtevi muslimanskega kluba. Nova zahteva stremi za tem, da naj ostanejo v Bosni sedanji okrogli kot oblasti in da se smejo okrogli združiti v večje oblasti le, če to sklenejo njihove okružne skupščine z vsakokratno dvotretjinsko večino. To naj velja tudi za prenos posameznih občin ali tudi okrogov iz mej ene oblasti v meje druge oblasti.

S tem se hočejo muslimani očuvati, da ne bi pri formaciji oblasti bili muslimani razdeljeni in tako majorizirani po pravoslavnem, odnosno katoliškem prebivalstvu, in da se ne priklapi dosedanjim bosanskim oblastem odnosno okrogom srbsko ozemlje. Vlada je v načelu pripravljena, da ugoditi tej zahtevi; vendar si pa hoče pridržati možnost večjih mejnih korektur, ne da bi bila izpostavljena komplikacijam.

Zaključna pogajanja z zemljoradniki

Beograd, 24. junija. (Izv.) Ob en četrtna štiri popoldne se je sestal ministrijski svet. Načelnik zemljoradniškega kluba, posl. Lazic je izročil predsedniku vlade Pašiću pogoje, pod katerimi bi bili zemljoradniki pripravljivi glasovati za ustavo. Predsednik vlade je na to šaljivo odgovoril, da vlada tedaj predlogov najbrže več ne bo mogla razpravljati, ker utegne priti do demisije.

Vsled te Pašičeve izjave se je raznesla v zborničnih kulorjih vest, da je vlada demisionirala. To ni istina, pač pa se nadaljuje pogajanja in prevladuje v političnih krogih splošno mnenje, da je na vsak način treba najti formulo, ki bo zadovoljila. Najuglednejši radikalni poslanci so izjavili, da sporno vračanje ni tako dalekosežno, da bi zaradi nega kdo imel pogum pobiti situacijo. Ta izjava je tem važnejša, ker dela največje težave nova muslimanska zahteva glede Bosne.

Vse delo se je osredotočilo v pogajanjih. Zato danes ni bilo seje ustavnega odbora. Jutri ob 9. uri popoldne ima demokratski klub plenarno sejo. Med zemljoradniki je veliko razpoloženje za glasovanje za ustavo. Avramović in Jovanović delati sicer težkoče, dočim so zemljoradniki sklenili, da bodo na vsak način glasovali za ustavo.

Beograd, 24. junija. Danes je imel zemljoradniški klub sejo, na kateri je od g. Pašića pismeno zahteval: 1.) da se popravi člena 42. in 43. ustavnega načrta, ki govorita o agrarni reformi; 2.) da se prehodne odredbe ne smejo uzakoniti, preden ne pridejo pred skupščino; 3.) da se oblasti v državi ne razdele po številu prebivalstva, temveč po gospodarskih in pridobitvenih potrebah posameznih pokrajin. Ako vlada teh zahtev ne sprejme, bo glasoval zemljoradniški klub proti ustavi.

Topčiderska korupcija pred konstituanto

Beograd, 24. junija. (Izv.) Današnja seja skupščine se je pričela ob tri četrtna na peto. Vdeležili so se vsi razven klerikalcev, zajedničarjev, radičevcev in komunistov. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje razprava o interpelaciji na ministra poljoprivrede radi gospodarstva na topčiderskem brdu. Posl. Etbin Kristan je predložil razne dokumente, da z njimi dokaže, da je v topčiderski ekonomiji vladala velika korupcija. Iz teh dokumentov je razvidno, da je proglasil minister poljoprivrede Janković dal ukaz, s katerim se dovoljuje vsem uradnikom ministristva in vsem bivšim poljedelskim ministrom, da dobivajo topčiderske pridelke za svoje gospodarstvo s 50 odstotnim popustom dnevne cene. Pajo je našteval, da je dobival minister Janković sam n. pr. poldrugi liter žajnja, 25 kg jabolk itd. Tudi je našteval, koliko so dobili uradniki. Zahvala je, da se prepreči taka korupcija in da se priredi posebna anketa, ki naj stvar natančneje preišče.

Za njim je govoril minister Janković, ki je navajal, da se je za njegovo odsotnosti v Parizu začela proti njemu s strani zemljoradnikov gonja, ki ima zgolj osebno ost proti njemu in da so vsa iznešena fakta izkrivljena in strankarsko pobarvana. Zemljoradniki so hrupno ugovarjali in prišlo je do burnih prizorov. Nato je govoril Avramović, ki mu je minister zopet repliciral. Potem je bila izvoljena posebna parlamentarna preiskovalna komisija, ki naj preišče gospodarstvo topčiderske ekonomije in produci vse očitke, nakar je bila seja zaključena ob pol sedmih.

Jutri popoldne ob 9. se sestane ustavni odbor, ob 10. se pa nadaljuje seja skupščine.

ZELJA — MATI VESTI.

Beograd, 23. junija. (Izv.) Včerajšnja vest «Jugoslavije» o nesoglasjih v klubu SKS dokazuje bujno fantazijo, ki bo poročala kmalu zopet o kaki krizi. Vaš dopisnik je od verodostojne strani pooblaščen izjaviti, da je vest «Jugoslavije» polnoma izmišljena. V klubu vlada popolno soglasje. Glede 8. oddelka ustave je dalo načelstvo kluba svojim članom proste roke. Poslanec Drofenik je pa odložil predsedništvo kluba vsled bolezni in zaposlenosti še poprej, kar se je zdelo gospodom od «Jugoslavije» boljše zamočati oz. potvrditi resnico tako, kakor bi moralo izgledati po željah «Jugoslavijinih» gospodov.

Protidržavno gibanje v Prekmurju

Dolja Lendava, 24. junija. (Izv.) Naše oblasti so prišle te dni na sled obširno razpredenemu protidržavnemu pokretu. Po dobrih informacijah bi imelo baje «počiti» že 26. t. m. Most čez Mur — bi imel zleteti v zrak, nakar bi uporniki pozapri ali izgnali vse naše oblasti in zavedne Jugoslovane. Stvar se sedaj uradno preiskuje. Baje je v afero zapletenih tudi več oseb, ki so si znale pridobiti naklonjenost naših oblasti.

DEMOKRATSKI KLUB PROTI NAČRTU ZAKONA O REDU IN RADU.

Beograd, 24. junija. (Izv.) Demokratski klub se je danes bavil z načrtom štirih vseučiliških profesorjev glede načrta kazenske naredbe za pobijanje teroristične agitacije. Načrt je v klubu zadel na najživahnejšo kritiko, vsled česar je malo verjetnosti, da bo ta naredba donešena pred ustavo. Ako bi pa bila, je z ozirrom na odpor demokratov mogoča le v bistveno izmenjeni obliki.

MINISTER JANKOVIĆ IN BAN TOM-LJENOVIC.

Beograd, 24. junija. (Izv.) Velizar Janković, saobračajni minister v demisiji, boče prevzeti poslov svojega kolege, češ da tega ne stori, dokler ban Tomljenović ne odstopi.

PRITOŽBA TEKSTILNIH INDUSTRIJALCEV.

Beograd, 24. junija. (Izv.) Semkaj je prispela deputacija tekstilnih industrijalcev s pritožbo, da se jim je zagotovila premajhna carinska zaščita. Dokazovali so, da bodo morali svoje obrate zapreti. Finančno ministerstvo je namreč ugodilo pritožbam agrarnih in mestnih konementov in odklonilo zvišanje uvozne carine na tekstilne proizvode. Industrijalci pa zahtevajo višjo uvozno carino ali pa znižanje produktivnih stroškov.

IMENOVANJE IN ODLIKOVANJE.

Beograd, 24. junija. (Izv.) Policijski pristav v Mariboru Skok je imenovan za ravnatelja policijskih pomožnih uradov v 8. službenem činu na dosedanjem službenem mestu. — Občinski tajnik v Makolah Mate vž Sodin je prvi odlikovan z novo medaljo za gradjanske zasluge za priznanje dolgoletnega vestnega službovanja v dveh občinah.

Ljubljanska kazina v narodnih rokah

BLAMAŽA KLERIKALNO - NARODNOSOCIALNE KOALICIJE
Poročilo zlel na 2. strani.

Polom rudarske slavke na Angleškem

London, 24. junija. Odgovori na povabilo izvrševalnega odseka rudarjev drugim strokovnim organizacijam kažejo popoln polom rudarske stavke. Delavska stranka je na svoji konferenci sklenila, da bo dovolila le finančno pomoč, ne bo pa podpirala stavke. Večina večjih strokovnih organizacij je povabilo rudarjev za udeležbo odklonila. Mnogo jih ni bilo niti povabljenih, ker je bilo že v naprej pričakovati, da bodo udeležbo

odklonile. Voditelji rudarjev so v svojih zadnjih govorih jasno priznali, da od splošne stavke ni mnogo pričakovati, ker je to orožje, katero se v Angliji zelo redko uporablja, še manj v čisl, kakor kedaj prej. Odposlanstvo rudarjev iz Nottingham-Shire je prišlo v London, da bi vplivalo na častul sporazum tega spora. Sklepi različnih rudarskih skupščin govore v prid stremljenju, da se začne delo.

Slovenski dan v rimskem parlamentu

DVA NAŠA GOVORNIKA NA ENI SEJI — POŠTENA LEKCIJA TRZASKIM FAŠISTOM.

Rim, 24. junija. (Izv.) Sinočno sejo rimskega parlamenta sta izpolnila v prvi polovici trzaska fašista Suvieh in Giunta, ki sta odklanjala vsako zahtevo jugoslovanske in nemške manjšine, katere sploh ne priznavata. Operirala sta z Avstrijo, habsburškimi pretorijanci. Giunta je napadel Wilfana, češ, da je njegova oseba v sramoto italijanskega parlamenta in dokaz prevlelike italijanske liberalnosti. S kratkimi stavki je odgovarjal Giunta poslanec dr. Wilfan, ki je rekel:

«Poslanec Giunta je s požigom hotela Balkana postavil prvo točko v svojem volilnem programu. Giunta je takrat govoril masi in jo naravnost pozival na požig, kar je masa tudi izvršila. V tem požaru sem izgubil tudi jaz vse, kar sem imel; toda nočem ponavljati očitkov, trdim le, da namen ne posvečujo sredstev! Jaz spoštujem vašo patrijotska čustva, toda pomnite, da z gorjčami in revolverji Italije ne bodejo rešili. Vaše delo je delo parazitov, ki se hranite od dela drugih.

Fašisti so zopet obkolili Wilfana, ga zmerjali, a on je mirno nadaljeval: Tudi mi imamo svoje ideale! Tudi mi imamo domovino, za katero zahtevamo tudi vašega spoštovanja! Kar se tiče očitkov o avstrijanstvu, pomeni to, da nisem bil vojak — poglejte moje oči! — v vojni sem služil svojemu narodu, kolikor sem le mogel! Ko je prišel v Trst Karel, sprejel ga je vaš župan, sedanji senator Valerio — menda ga je moral! Ko je Avstrija napovedala Srbiji vojno, valile so se po Trstu množice ljudi, ki so kričale: Smrt Srbom! Ti ljudje niso bili iz naših vrst! Zato vam priporočam, da pustite tako politiziranje, začenite raje z delom pomirjevanja brez sovraštva in zlobe. Ako nečete ljubiti, spoštujte mir!

Ko je Giunta zakričal, da je in ostane Trst italijanski, je Wilfan odgovoril:

Mi smo neodrešeni, toda ne irredentisti!

Nato je Wilfan končal.

S fašisti je potem polemiziral Nemes Nicolussi, ki je pozval vse poštene Italijane, naj upoštevajo dejstvo, da sede v rimskem parlamentu samo štirje Nemci, katere Italijani vsak trenotki lahko zaženo ven! Apeliral je na poslance - vojske z besedami: Ako ste res nosili svoje orožje s častjo, pokažite, da znate biti kavalirji.

Nato se je oglasil k besedi gorilski jugoslovanski poslanec Virgilij Šček, ki je izjavil, da se kot italijanski državljani jugoslovanske narodnosti vedno zaveda dolžnosti, ki ga vežejo do naroda! Kot tak bo pa vedno zastopal tendenco, ki bodo omogočile zblizanje med obema narodoma. (Srlošno odobravanje na italijanskih klopeh.) Omenjal je razne krivice, ki se gode Slovanom, a izrazil željo in prepričanje, da gre tu samo za epizode, ne pa za sistem. Svoj pomirjevalni govor je končal Virgilij Šček z besedami:

«Jugoslovane, ki so z aneksijo postali italijanski državljani, čaka v bližnji zgodovini velika važna naloga: oni morajo vzpostaviti in utrditi prisrčne odnose med Jugoslavijo in Italijo, ker to zahtevajo interesi obeh držav, pa tudi duše človečanstva.» (Viharno odobravanje.)

Po govoru poslanca Ščeka je predsednik zaključil sejo.

Rim, 24. junija. (Izv.) Govor slovenskega poslanca Ščeka je vzbudil v parlamentu splošno pozornost, ker se je v svojih izjavah ogibal protitalijanskih izjav, in je bil njegov govor v popolnem naspotju z govorom dr. Wilfana.

Bojkot naših poslancev v Italiji. zbornici

Rim, 24. junija. (Izv.) Danes so se konstituirali razni parlamentarni odseki. Ker nemški in jugoslovanski klub ne dosega številke deset, kot jo predpisuje poslovnik, sta vpisana v takozvani mešani klub. Ta je pa danes sklenil, da ne kandidira nobenega Nemca in Jugoslavana v kakršenkoli odsek. Tako so ostali Jugoslavi in Nemci izključeni od delovanja v parlamentarnih komisijah.

Italijanska vladna kriza

Rim, 24. junija. Uradno se javlja, da se bo posrečilo predsedniku vlade Giolittiju pregovoriti ministra Labriola, da umakne svojo demisijo. — Istotako se zagotavlja, da so vesti o demisiji ministra zunanjih zadev grofa Sforze netočne.

Rim, 24. junija. Delavni minister Labriola je umaknil svojo ostavko.

KOMUNIST TUNTAR MED LJUBITELJI KOKAINA.

Rim, 24. junija. (Izv.) Tukajšnja policija je zasledila velike nočne lokale, kjer so izbrani gosti uživali kokain. Med pestro družbo, ki je spala omotena vsled uživanja kokaina so našli tudi komunističnega nosilca iz Gorike Tuntaria.

Pred novim komunističnim pučom v Italiji

Rim, 24. junija. (Izv.) Pri predsedniku vlade, Giolittiju, se je oglasila deputacija fašistovskega kluba, ki mu je razložila, da se v vsem kraljestvu pripravlja od strani komunistov nov, protidržaven, pokret. V slučaju, da pride do akcije komunistov, odklanjajo fašisti vsako odgovornost, zagotavljajo pa vlado, da bodo z vsemi sredstvi zatrli vsak tak pokret! — Giolitti je odgovoril, da bo vlada vedno in povsod spoštovala in varovala moč zakona.

FAŠISTI SE HOČEJO BRZDATI.

Rim, 24. junija. (Izv.) V današnji klubovi seji so fašisti sklenili, da ne bodo stonali več tako zelo v ospredje v parlamentarnih debatah. Izvolili so parlamentarni komitet izmed zmernejših, da bo kontroliral fašiste, ki so malo «razburlivega temperamenta». Ta komitet bo imel tudi nalogo paziti, da ne bodo fašistovski poslanci hodili oboroženi k parlamentarnim sejam. (Če bo le vse skupaj kaj pomagalo!)

Krajevna imena v Julijski Benečiji

Italijani se vedno niso zadovoljni. Pospravili so sicer Julijsko Benečijo, in so v njej tudi neomejeni gospodarji, ali kaj ko pa je vseeno večina Julijske Benečije slovenska. In tega dejstva nikakor ni mogoče utajiti, ker ga prejasno vidi vsak, tujec ali domačin, ki se pride v Julijsko Benečijo. To silno dejstvo so slovenska krajevna imena. Zato ni čuda, da so se spravili po vseh drugih nasiljih Italijani tudi na slovenska krajevna imena v Julijski Benečiji.

Kako naj done ta v prihodnje po italijansko, zato daje «Piccolo» od dne 21. junija zanimiv recept. Napisal je ta recept Nicola Cobol (nekaj se je reko Kopal) in sicer v reviji «Alpi Giulie».

Ta Nikolaj Kopal pravi, da mora sedaj, ko je Julijska Benečija ne samo radi zmage, temveč tudi radi zgodovine in radi narodnostnega razvoja laška, postati tudi zunanji značaj dežele laški. Brez šovinizma, pa tudi brez slabosti se mora to izvesti in zato morajo krajevna imena v Julijski Benečiji pod uniformo italijanskega jezika.

To se more izvršiti na več načinov. Slovenska imena, ki so za Italijane sicer nečitljiva, ki pa se naslanjajo na antična imena, ta lahko ostanjejo, ker se dajo zelo lahko italianizirati. To se zgodi tem lažje, ker Slovani sami laška imena zelo lahko izgovarjajo.

Poleg antičnih imen, pa imamo še imena, ki se razlikujejo od italijanskih le po pravopisu. Ta naj se pišejo odsej le v italijanskem pravopisu in stvar je v redu. Čisto vseno je, ali se piše Bazovica, Kreplje, Slivnica in Lipnica, ali pa Basovizza, Crepie, Slunizza in Lipizza. Po ostalih barbarstvih

je pač tako pakiranje imen nekaj čisto nedolžnega.

Kot drugo generalno sredstvo pa naj služi prevod imen, osobito takih, kot gornji, spodnji, reka, gora itd. Ker pa vse to še ne zadostuje, se naj izvrše še specialne amputacije na slovenskih krajevnih imenih.

Predvsem se naj prepovedo vsi novejši krajevni izrazi, ki so jih nasiloma stvorili Slovani in Nemci pod avstrijsko zaščito (!). Povsodi morajo na dan zopet italijanska imena, ki jih je zatrla Avstrija, «protektorica Slovanov».

Tudi vse slovanske «spakdranke» morajo izginiti. Imena ko Stanfel, St. Jak, Skocjan, Smarje itd., treba da izginejo. Ker kaj pa so ta imena drugo kot St. Daniele, S. Giacomo, S. Canciane in S. Maria!

Silno priprosto je tudi drugo sredstvo. Vsem krajevnim imenom, ki končajo na -ič, in ki večinoma izhajajo iz osebnih imen, se izpusti -ič, pa imate laška imena, tako pristna, kakor kje doli v Siciliji. Tomašič, Vizintinič — pa mirna Bosna.

Poleg vseh teh neumnosti pa je povedal g. Cobol tudi eno pametno. Nemška imena se naj namreč sploh zatro, ker nimajo Nemci v Primorju ničesar iskati. Gospod Cobol menda ne ve, da so to pač vedno zahtevali Slovani, da pa so nasprotovali temu vselej Italijani, ki so bili najboljši zavezniki Nemcev in prav sijajni avstrijanci.

Če mislijo Italijani, da bodo z veriženjem slovenskih imen izbrisali slovenski značaj Primorja, se pač silno motijo. Naša krajevna imena bodo ostala, ker žive med narodom, in vsi napori italijanske vlade bodo ravno tako brezuspešni, kakor so bila brezuspešna prizadevanja avstrijske vlade.

Takoj po vrnitvi korda Carzona iz Pariza se je pojavil v angleških listih nov predlog, katerega zastopata danes «Morning Post» in «Daily Telegraph». Ta predlog gre za to, da bi zavzela v vzhodnem vprašanju tudi mala antanta svoje stališče, in sicer v grško korist. Kaka naj bi bila intervencija male antante, Angleži še ne povedo.

Zanimivo pa je, da Angleži za to intervencijo mali antanti obljubljajo za vnaprej plačilo. Tako mimogrede omenjajo, da po ratifikaciji trianonske mirovne pogodbe še davno ni rešeno razmejitveno vprašanje med Madžarsko in državami male antante. «Ako bi mala antanta hotela posredovati v vzhodnem vprašanju,» pravi «Morning Post», «tedaj bi Velika Britanija gotovo izpremenila svojo donavsko politiko, kar bi bilo brezdomno v korist Romuniji in Jugoslaviji».

Ta angleška namigavanja so popolnoma jasna. Anglija neče aktivno posredovati, posredno pa vpliva zato na malo antanto in ji obljublja odškodnino potom revizije trianonske pogodbe...

To je samo eden izmed predlogov, ki se razpravljajo momentano v Angliji. V Parizu in Rimu se pa pojavljajo zopet drugi predlogi, tako da je danes res nemogoče dobiti smernico za rešitev vzhodnega vprašanja.

Občni zbor kazinskega društva

Ljubljana, 24. junija.

Po nalogu deželnega predsednika gosp. dr. Baltiča je upravitelj kazinskega društva gosp. Bitenc danes dopoldne sklical zastopnike strank, ki so bile na ponedeljskem začetku občnega zbora med seboj v sporu. JDS je zastopal tajnik Majcen, ki je predvsem izjavil, da se s komunisti in klerikalci sploh ne pogaja. Pogajanja pa tudi z narodnimi socijanci niso vedla do uspeha, ker so v svoji prepotenci stavili nesprejemljive zahteve.

Popoldne ob 4. se je nadaljeval občni zbor kazinskega društva. Današnji «Slovenec» in «Jugoslavija» sta pozivala svoje somišljenike na «boj za kazino», vse v takozvani opoziciji alirane stranke pa so večerj in danes med svojimi pristaši krčevito agitirale za udeležbo na občnem zboru. Javna tajnost je bila, da namerava opozicija tudi pri današnjem nadaljevanju občnega zbora še naprej zasedati zborovalni prostor z nečlani ter z razbijanjem in vpitjem onemogočiti reden potek zborovanja.

Da varuje zborovalno svobodo in društvene interese ter prepreči ponovno nasilstva, je upravitelj Bitenc za prošil varnostno stražo za vzdrževanje reda. Reditelji so spuščali v zborovalno dvorano samo člane, ki so se mogli izkazati z legitimacijo. Pri vstopu v dvorano je radi tega nastala precejšnja gneča ljudi, ki so hoteli vdreti v dvorano brez legitimacije. Rebelom sta poveljevala ljubljanski župan g. Pesek in g. Ogrin, ki svojega pristopa v društvo niti niso prijavila nista, a sta hotela nasilno priti na občni zbor. Zupanske mu dostojanstveniku se je pri tem pripetilo, da je bil brahijalno potisnjen nazaj skozi vrata.

Medtem, ko se je na hodniku vršil živahen boj za vhod, je državni upravitelj v dvorani razglasil nadaljevanje občnega zbora, imenoval dr. Rutarja za zapisničarja, dr. Fetičiča, dr. Bolleta in dr. Periča za skrutinatorje. Ker dr. Perič ni hotel prevzeti funkcije, je bil na njegovo mesto imenovan inž. Mačkovšek. Za skrutinatorje preglednikov so bili imenovani: dr. Borštnik, Lovšin in Medic.

Ko je upravitelj Bitenc začel z nadaljevanjem občnega zbora, se je g. Juvan vrnil za mizo upravitelja ter s silo zahteval besede, da si je bila edina točka občnega zbora volitev, ki se je tudi takoj in navzlic protestom g. Juvana začela. Juvan je imel očitno namen, govoriti obstruktivski govor, pa je samo parkrat pozovil besede: Nasilje, nasilje. Pri tem je seveda mislil na nasilje, ki ga je delala njegova družina in bi ga tudi še danes rada, pa se ji ni več to posrečilo. Juvan je bil kmalu tudi s svojim «govorom» pri kraju, ker ni našel na prav odmev, nakar se je ob asistenci klerikalcev in narodnih socijalcov ki so skupaj delali nekaj časa medklace, volitev sklenela.

Oddanih je bilo 119 veljavnih glasov. S 118. oziroma 117 glasovi so bili izvoljeni v direktorij gg.: Janko Bleiweis, dr. Ivan Bele, Fran Kavčič, dr. Pavel Avramović, dr. Albert Kramer, inž. Janko Mačkovšek, ravnatelj Anton Jug, dr. Danilo Majaron, Rasto Pustoslavšek, dr. Dinko Puc, Fran Golob, dr. Josip Klepec, dr. Mirko Vratovič, dr. Ivan Lah in dr. Fran Novak.

Za preglednika sta bila z vsemi 109 oddanimi glasovi izvoljena gg. Joško Bitenc in Franc Maru. — Opozicija se je obeh volitev vzdržala.

Po razglasitvi izida volitev, katere je bila burno pozdravljena in po zaključitvi občnega zbora, so se «opozicijski» z delegirani nosovi zmrzali iz dvorane. Ker jih je pa zunaj pričakovalo še kakih 150—200 pristašev, ki so jih zvalili na občni zbor pod pretvezo, da ga bodo razbili ali pa ka-

zino vzeli, je Juvan, da umanjša svojo in gospoda župana blamažo, množico nagovoril s primerno hujskajočim govorom, ki je že itak nabujkano mladino zapeljal k nepopisno sirovemu razgrajanju, v katerem so v bratski vzajemnosti tekmovali pristaši gospoda Peska in gospoda Ogrina.

Po svefu

— Pritisk antante na Grško in Turčijo. V zmislu pariskih razgovorov ste Anglija in Francija izvršili pritisk na Grško in Turčijo. Anglija je interven. v Atenah in zahtevala, da naj se kralj Konstantin takoj vrne domov, nakar je kralj Konstantin tudi takoj — «obolel». Francija je s svoje strani posredovala pri turških nacionalistih v tem zmislu, da se za sedaj, dokler se ne pokaže možnost mirne rešitve, ustavi nadaljno prelivanje krvi.

— Zveza med Turki in boljševiki. Londonski listi javljajo iz Carigrada: Novi boljševiški poslanik pri turški nacionalistični vladi v Angori je došel tjakaj. Osebe poslanstva obsega propagandiste, ki so že v Turkestanu delovali pri pripravljajanju boljševizma.

— Interparlamentarna konferenca. Na konferenco pošljejo svoje zastopnike vsi evropski parlamenti, a tudi Amerika in Japonska. Se je udeležila po svojih zastopnikih. — Tudi naša konstituenta pošlje tja svoje predstavnike.

— Japonska za omejitve oboroževanja na morju. Japonski poslanik v Londonu, baron Hajaši, je izjavil za stopniku Reuterjevega urada, da je gotovo, da je njegova vlada pripravljena, z Veliko Britanijo, Francijo in Združenimi državami pretresati vprašanje graditve vojnih ladij, da se pride do sporazuma; s tem bi se olajšalo strahovito breme vojnih priprav.

— Trianonsko mirovno pogodbo z Madžarsko je ratificirala dne 23. junija tudi japonska vlada.

Politične beležke

«Avtonomija pokopana!» Ta težak vzdih se je izvil iz dna srca «Slovenec», ko javlja o sprejetem načelu razdelitve v oblasti. Toda iz tega globokega vzdihla zvane še vse drugi toni: za vedno je pokopana ona žalostna doba, ko je «Slovenec» diktilar na Kramskem politiko, ko je odločeval o usodi slovenstva klerikalizem. To Slovencevo priznanje je jasen dokaz, kaj so razumevali klerikalci pod avtonomijo, namreč vrnitev srečnih časov kranjskega deželnega odbora, politike Susteršič - Lampe - Stefa in Kregarjeve dobe. To je sedaj vse pokopano in klerikalci se zbirajo pod novo zastavo boja za revizijo ustave. Mislili so po onem: «le roi est mort, vive le roi», toda prišlo je drugače. Ni pokopana avtonomija, pokopana je le strahovlada klerikalizma v Sloveniji! Avtonomija, prava avtonomija v prid vsega prebivalstva pa se bo začela šele sedaj neovirano razvijati.

— O redu in radu. «Slovenec» opravičuje svoje slabo in tendenciozno poročilo o načrtu zakona o redu in radu, češ, slabe so telefonske zveze, vrinile so se male napake itd. Stvar je pa precej drugačna: «Slovenec» je svoje poročilo o radu in redu prevzel iz zagrebškega «Jutarnjega lista» od 21. junija, kar dokazuje že dejstvo, da se v «Slovenecem» poročilo nahajajo iste napake, kakor v «Jutarnjem listu». Dalje «Slovenec» ni razumel par pristno srbskih izrazov (n. pr. ušoriti) pa jih je prikožil po svoje: kar mu pa ni ugalajo, je seveda tudi tendenciozno preobrnil. — Na drugi strani pa «Slovenec» še vedno noče povedati resnice o načrtu zakona o redu in radu! Celo zagrebški «Obzor» je tako lojalen, da pove, da gro je za načrt, ki se je sicer načelno sprejel v ministrskem svetu, da pa pride znova pred strokovnjsko komisijo. «Slovenec» pa kriči naprej o nasilju nad dušami in telesi, ker tako pač mora, saj drugod ne more pokazati, da je v «opoziciji».

— Nove Protičeve akcije. Iz Novega Sada poročajo: Ze parkrat je bil v Novem Sadu in drugih večjih mestih Vojvodine Stojan Protić, ki je konfiral na raznimi radikalnimi politiki starega kova, zlasti s somišljeniki Jase Tomića. O akciji Stojana Protića med vojvodinskimi radikali smo dobili sledeče zanimive informacije: Ker je Stojan Protić uvidel, da ne dobi v radikalnem klubu večine za svoje namere, hoče izkoristiti situacijo med vojvodinskimi radikali. Kot se je že pred nekaj časom javljalo, obstoja med mlajšimi radikali v Vojvodini stremjenje, da se fuzionirata demokratska in radikalna stranka v eno močno državotvorno stranko v Vojvodini. V tem smislu so se vodili že dogovori med demokrati in radikali, kjer se je ugotovilo, da med obema strankama ni nobenega nepremostljivega načelnega nasprotstva, ki bi onemogočilo združitve. V ustavni debati se je dosegel v načelnih vprašanjih popoln sporazum, tako da je skupaj in enostavno delovanje obeh strank zahteva približajnega razgovora po sprejetih ustavi. — Ti fuži med demokracijo in

radikalci se pa protivijo stari vojvodinski radikali, ki gledajo v demokratski stranki še vedno staro srbsko samostojno stranko, proti kateri so se borili pod habsburškim režimom. Te nezadovoljneže hoče sedaj Protić pridobiti za svojo politično akcijo. Govori se, da bo Protić po sprejeti ustavi prišel v konstituantno s skupino malokontov iz radikalnega kluba, kateri se bodo mogoče pridružili tudi muslimani iz Južne Srbije.

Prosveta

Javna produkcija gojencev konservatorija se je vršila sinoči v Unionski dvorani, ki je bila polna občinstva. Produkcija je podala dokaz, da se naš konservatorij zelo razvija in da rastejo na njem nove umetniške sile. Pod vodstvom prof. Jeraja je nastopil najprej precej obsežen orkester gojencev s Haydnovo simfonijo št. 2 v D-duru, ki je žela mnogo priznanja. Gospa Golobič je podala Elabijevega «Slavčka», ki je bil primeren njenemu neženemu glasu, zahteva pa precej izveženosti. Noč Ivan je izkazal s svojo tehniko, da bomo v njem dobili dobrega pianista. Kvartet: Vida Jerajeva, prof. Jeraj, Gröbning, Hainer je podal lepo koncertno točko. Gosp. Kovac je pel tekmospev iz Wagnerjevih «Pevcev moštov norimberskih», nakar je igral orkester gojencev kompozicijsko studijo «Scherzo za orkester» od p. Hamila Kolba, gojenca konservatorija. Občinstvo je prisotnemu mlademu skladatelju navdušeno poskalo. Lisztova «Fantazija na ogerške motive» je zaključila lepi večer z obilnim aplavzom.

Službena Sola «Probad» na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Vodstvo te šole nam poroča, da se redni pouk konča z dnem 1. julija s končno javno razstavo, ki se odpre dne 2. julija in traja do vstopenega dne 3. julija od 10. do 16. ure v poslopiu tehnične srednje šole. Vstopnina bo prosta. — Ker pa je g. vladni svetnik Subić še dalje dovolil za cel mesec julijske prostore, se bo poučevalo še naprej, pa samo z risanjem in slikanjem portreta ter pokrajino, dalje draperijo (kostimi narodna noša) in narodna ornamentika. S tem bo gotovo mnogim ustreženo, posebno onim, ki se do sedaj niso mogli udeležiti. Sprejemajo se gospodje kakor dame in naj se blagovolijo takoj prigrisati pri vstopu šole, g. akad. slikarju Sterletu Franju na tehniški srednji šoli. — Drugo leto se šola zopet odpre s točnim šolskim programom in z vsemi akademskimi predavanji.

Javna produkcija ruskega krožka na mestnem deželnem liceju. Večer se je vršila javna produkcija ruskega krožka na liceju, ki ga je obiskovalo 40 gojenk. Gojenke so ob zaključku deklamirale pesmi Puskina, Seremontova, Koljajeva in Balmonta. Nastop je bil jako lep in je pokazal, kako velike uspehe doseže naša mladina v rusini. Zeleti bi bilo, da se vpeljejo taki ruski krožki po vseh srednjih šolah.

Literaren večer, pod vodstvom pesnika A. Podbevška, se vrši v torek dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mesnega doma v Ljubljani. Nastopilo bo več mladih pesnikov, med njimi tudi neka nadarjena pesnica. Opozarjajo se na ta večer vsi ljubitelji umetnosti, zlasti pa še oni, ki se zanimajo za duševni razvoj umetniškega naraščanja. Vstopnina prosta. Ljubljanska godba v Osijeku. Danes se odpre naša godba dravske divizijske oblasti (50 mož) pod vodstvom kapelnika dr. Čerina z našimi Sokoli v Osijek, kjer bo igrala na zletu. Da je ravno godba pozvana od tako daleč na to prireditel, je gotovo znak priznanja.

Sokolski vestnik

Brezplačni vizum za Sokole iz Primorja. Finančni minister je z rešenjem odobril, da naša delegacija v Trstu brezplačno vidira potne liste za prihod in povratek članom sokolskih društev iz Julijske Benečije, ki bi se hoteli udeležiti sokolskega zleta v Osijeku. — Naša delegacija v Trstu je o tem že obveščena.

Elektna loterija v korist Sokolskega doma v Novem mestu. Zaradi tehničnih ovir se vrši zbiranje neprekidno dne 23. julija t. l. ob 18. uri. Vsa bratska sokolska društva in vsi oni, ki so prejeti srečke v razpečevanje se vabijo, da najkasneje do dne 21. julija t. l. vpošljejo zneske ali pa vrnejo nerazprodane srečke Mestni hranilnici v Novem mestu, ker bi se sicer smatrale razprodanimi. — Upravni svet loterije v korist zgradbe Sokolskega doma v Novem mestu.

Sokol v Murski Soboti. Sokoli, prijatelji «Sokola» in oni, ki se niste bili v Prekmurju, pohitite dne 10. julija t. l. v Mursko Sobotu, kjer se vrši javni nastop Mursko-Soboškega «Sokola».

Sport in turiztika

Nogometne tekme dne 26. t. m. Na prostoru «Ilije» se vrše v nedeljo najvažnejše prvenstvene tekme pomladne sezone. Ob pol 17. uri igra «Jadrani» in «Hermes», ob 18. uri «Sparta» in «Primorje». «Sparta» in «Primorje» sta najreelnejša konkurenta za prvaka II. razreda v Ljubljani. Izgubila nista oslej še nobene prvenstvene tekme, oba sta ojačena z večimi starejšimi igralci, ki so se pravkar vrnili iz avstrijske službe. Vstopnina je za obe tekni skupna. — Na prostoru «Sparta» igra ob 16. uri «Svoboda» (res.) in «Primorje» (ml.).

Naši poslanci v Rimu

Rim, 21. junija.

Pri razdrapanih strankarskih razmetih v rimskem parlamentu, igrajo tudi najmanjše skupine kot jeziki na tehnični važno ulogo. Zato se splošno ugiha, kako stališče bodo pri rekonstrukciji vlade zavzele te frakcije.

Jugoslovenski poslanci, stoječi na stališču načelne opozicije, ne vstopijo seveda ne v to ne v kako drugo večino. Njihovo delo obstoji predvsem v sondiranju terena, kar se tiče samega parlamentarnega položaja, potem pa v seznanjanju vlade in strank s položajem v naših pokrajinah. Posebno prvi teden, ko ni bilo zasedanj, so naši poslanci prav pridno uporabljali za najrazličnejše konference s predstavitelji vlade in strank v parlamentu, a ravno tako tudi za posredovanja v vseh ministrstvih.

Načelnik jugoslovanskega kluba g. dr. Wilfan je poleg tega, da je posredoval v celi kopi važnih vprašanj pri vladi, stopil v stike z vsemi strankami, da jim očrta položaj našega naroda v novih pokrajinah.

Posl. Josip Lavrenčič je posredoval v raznih osebnih zadevah pri ministrstvih, posl. dr. Podgornik pa je interveniral v prilog «Združne zveze» in «Goriške zveze» v vprašanju izmenjave valute.

Naši poslanci uživajo v Rimu vse spoštovanje, in lahko se reče, tudi izreden ugled, kar je pač pripisati njihovega resnemu, taktnemu, dostojanstvenemu nastopanju. Najboljši dokaz za to je, da vse stranke, tudi največje, kakor tudi one, ki so jim načelno najbolj nasprotno, stopajo v stik z njimi, zlede izvedeti njihove nazore glede vseh važnih parlamentarnih vprašanj.

Drugje in v drugih razmerah bi take okoliščine dajale junstvo za izredne uspehe; ali v Rimu, kjer je glavno forma a bistvo postranska stvar, se vse to nikakor ne sme smatrati za morebitno jamstvo, da bo naša delegacija imela lahko pot do dosega njih smotrov. Lepih in najlepših obljub bo gotovo od vseh strani vedno dovolj, predvsem s strani vlade, ali kakšni bodo resnični uspehi, je drugo vprašanje.

Ali ker pri Lahlu ravno forma velika izda in velja, je vendar treba reči, da so se naši poslanci uvedli prav dobro, in če so notranji uspehi le količakj odvisni od zunanjih, potem je vendarle upati, da naša delegacija ne pride iz Rima praznih rok.

Toliko torej o prvem tednu delovanja naše jugoslovanske delegacije v Rimu. Bilo bi še marsikaj, kar bi bilo vredno omeniti, ali spuščati se preveč v podrobnosti, ne kaže, a so tudi stvari, ki so šele zasnovane in bo mogoče govoriti o njih šele tedaj, ko se pretvore v stvarnost. Zeleti je le predvsem, da verifikacijski odsek čim prej verificira naše mandate, da se sedanji štirim našim močem pridruži še peti v osebi dr. Uliksa Stangerja, ker delo je ogromno in je treba delavcev, dobrih, vztrajnih, odločnih. Ker naša delegacija dobi te dni svoje posebno tajništvo, ji bo delo znatno olajšano in bo tako tudi bolj napredovalo. Pa bi bil le uspeh vreden vsakega truda!

Konec črnogorske armade

Posledice rapalske pogodbe pričenjajo delovati in tako je končana tudi črnogorska vojska kralja Nikite. Kakor poroča «Piccolo» od 22. junija so bili preostanki črnogorske vojske v Italiji, ki naj bi izvojevali Nikiti zopet prestol, razoroženi in bi se imeli odpeljati ali v Rusijo ali pa v Črno goro — v koncentracijske taborne. Naravno, da je razpust armade silno za del črnogorce, ki sedaj bridko kolnejo Italijo, ki jih je zapustila in «izdala Srbom». Toda plačilo tujcev je bilo vedno nehalno v Črnogorci so pač zelo naivni, če so pričakovali kaj drugega.

Bili so Italijanom potrebni, ko so jih rabili ti kot orožje za sklenitev za Italijane ugodne rapalske pogodbe, toda sedaj je ta sklenjena in Črnogorci morajo iti. Bojimo se le, da nekateri Črnogorci še vedno ne bodo spoznali resnice, da namreč nikdar ni dobro iti s tujcem proti bratu, in da zato udarca ne bodo sprejeli tako kakor bi bilo treba, kot kazen za bratomorno delo.

Vzhodno vprašanje

Kakor kažejo vsi znaki in pojavi, je danes vzhodno vprašanje eno najkompleksnejših in najaktualnejših v seriji vprašanj, konfliktov in nesporazumov, ki vstajajo in rasejo v svetovni politiki na vseh koncih in krajih. Ugotoviti se da v vzhodnem vprašanju samo to, da stoji danes na mrtvi točki! Vsi predlogi, intervencije, pristiki, grožnje, vse to se je izkazalo kot prazno orožje, ki na položaju ne izpremeni ničesar.

Vsak dan se čujejo novi predlogi, sklepajo se kompromisi, dele se interesne sfere, a jutri je vse, kar se je sklenilo danes, pozabljeno in stara igra se znova ponavlja!

Bivši predsednik kemalistične vlade Bešir Sami beg je došel te dni v Rim in izjavil, da je podal svojo demisiijo zato, ker ni mogel dati zakonske moči sklenjenim pogodbam. Tako je na pr. predložil angorski vladi načrt francosko - turškega sporazuma, na katerega je francoska vlada pristala v vseh točkah, toda kemalisti so zavrgli njegov predlog. V marcu sklenjena turško - italijanska pogodba se nahaja še vedno v angorski narodni skupščini in prav verjetno je, da jo doleti enaka usoda kot jo je dočkal turško-francoski dogovor.

Iz te izjave Sami bega, ki je prišel v Evropo kot parlamentarni kemalistične vlade, je jasno razvidno, da hočejo Turki zavlačevati kolikor najbolj vsako določeno izjavo, ker vedo, da pride tem več, čim več časa ostane vprašanje odprto.

Jako čudno politiko vodi v vzhodnem vprašanju Angleška. Anglija se noče aktivno angažirati niti na eno niti na drugo stran, predno se vsaj približno ne pokažejo obrisi prihodnjega položaja. Noče se zameriti niti Grkom niti Turkom, zato mirno čaka v ozadju na pravi trenotek, da stopi in pomaga tam, kjer je stvar dobljena.

Toliko bolj pa delajo v Angliji propagando o vzhodnem vprašanju krogi, ki sicer izjavljajo, da niso v nobeni zvezi z vlado, a so vendarle inspirirani iz Carzonovega kabineta.

Italijani zopet zavlačujejo izpraznitev Dalmacije. Iz Splita poročajo: Italijanski konzul v Splitu Amadori se je iz Rima vrnil v Split. V njegovi bližini okolici se govori, da se bo evakuacija tretje cone zopet zavlekla, in sicer po vsej priliki radi komplikacij z Barošom.

Imenovanja v državnih službi. Minister za notranje zadeve je vodstvo okrajnega glavarstva v Kočevju poveril okrajnemu glavarju dr. Franu Ogriču. — Minister za narodno zdravje je provizornega okrajnega zdravnika dr. Frana Petka premestil iz Velikovec v Slovenjgradec ter dr. Mihaela Podlegnika imenoval za prov. okrajnega okrajnega zdravnika pri okrajnem glavarstvu v Mariboru s činom izza dne 2. februarja 1921., dr. Bostjana Erratha pa za provizornega okrajnega zdravnika pri okrajnem glavarstvu v Prevaljah s činom izza dne 12. junija 1921. — Martin Katič, kancler, sedaj pri okrajnem sodišču v Logatcu, je z veljavnostjo izza dne 13. aprila 1921. imenovan za pisarniškega oficijala preko sistemiziranega stanja na dosedanjem službenem mestu. — Za računskega asistenta pri knjigovodstvu deželne vlade praktika Viktor Nachtigal in Josip Janežič. — Paznik Fran Frandolčič v Ljubljani je imenovan za sodnega slugo v Ribnici, sodni sluga Ivan Kravcar pa za jetniškega paznika v Ljubljani.

Iz poštne službe. Pri poštnem čkovnem uradu v Ljubljani je Antonija Kovčič imenovana za praktikantko.

Vidov dan. V veliki dvorani ljubljanske univerze predava gosp. univ. profesor dr. Nikola Radojčić v torek ob 11. predpoldne o kosovskem boju. — Predmet zasluzi čim največje zanimanje in udeležbo pri predavanju.

Vidovdanski praznik je za vse našo državo velikega pomena, osobito letos, ker bo na ta dan podpisal naš regent ustavo ter na njo prisegel. Da počasti ta praznik na primeren način tudi ljubljansko trgovstvo, pozivlja gremij trgovcev vse svoje člane, da imajo ta dan svoje trgovine zaprte. Hišni poselniki trgovci pa naj obesimo raz svojih hiš državne in narodne zastave.

Vseučiliška biblioteka v Beogradu. Danes ob desetih dopoldne se je vršila položitev temeljnega kamena za vseučiliško biblioteko v Beogradu. Kamen je položil regent Aleksander. Slavnostni govor je imel minister prosvete Pribežević. Govorili so še rektor Slobodan Jovanović, angleški poslanik in delegat Carnegiejevega fonda Casper.

Slovenec in orožne vaje rezervnih oficirjev. Dobro kost je mislil zagrabiti «Slovenec», ko je bral v beograjski «Eposi» notico o orožnih vajah rezervnih oficirjev. Obrnil je seveda stvar po svoje in dokazuje, da so orožne vaje nepotrebne. «Epos» namreč pravi, da so orožne vaje za bivše srbske oficirje, ki so bili nepretrgoma osem let pod orožjem, nepotrebne. Prištevja pa, da so tem bolj potrebne orožne vaje za novoprijete jugoslovanske rezervne oficirje, ki se morajo spoznati z novim ustrojem vojske. Tega «Slovenec» seveda ne omenja, pač pa govori kar splošno. Le čudno, da iz dna srca ne vzdihne: ubogi slovenski rezervni oficirji, zopet vas pošiljajo v Albanijo in Macedonijo!

Predavanje češkoslovaškega konzulata. Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani se po končanju cikla predavanj zahvaljuje gospod. dr. P. Pestotniku, dr. I. Labu in prof. I. Vavpotiču za nenavadno poštvalnost, s katero so predavanja prevzeli. Čisti dobiček v znesku 3380.60 K je bil predan pripravljalnemu komiteju Češkoslovaško-Jugoslovanske Lige v Ljubljani.

Poroka. Dne 25. junija se poročil v Celju gosp. Zarko Jakčić iz Beograda z gđ. Petko Majdičev, hčerko veleindustrija Petra Majdiča iz Celja.

Kongres gledaliških igralcev v dneh 2., 3., 4. in 5. junija. Pri tej priliki pride v Ljubljano veliko število igralcev, delegatov, kateri bodo gosti ljubljanskega podborja. Prireditelj sama je zvezana z velikimi stroški, zato je bil podbor Ugruzena primoran obrniti se s prošnjo in v ta namen s posebnimi pismi, v svrhu kritja, na več uglednih in bogatih zavodov in oseb. Podbor je računal kar je razumljivo pred vsem na pomoč denarnih zavodov, prepričan, da bo le na ta način mogel dostojno pogostiti vse brate Srbe in Hrvat, kateri naj bi odnesli najlepše vtise in spomine gostoljubnosti Slovencev iz centra Slovenije. Danes pa žalibog stojimo razočarani v zvezi. Tam kjer smo največ upali, je ostala naša prošnja brezuspešna. Obracamo se zato tem potom najljubšeje na vse ljubitelje gledališke umetnosti za prostovoljne doneske, v svrhu dostojno pripravljenega kongresa na katerem naj se ne vrši samo zunanja manifestacija jugoslovanskega igralstva, ampak tudi smoteno delo na polju gledališke umetnosti in organizacije vseh jugoslovanskih gledaliških igralcev. Apehramo na vse, katerim je naša akcija kongresa simpatična, in vse ljubitelje gledališke umetnosti, naj nam prisložejo na pomoč s tem, da zbirajo med seboj prostovoljne prispevke. Nabiralne pole so na razpolago v pisarni Udruga v dramskem gledališču vsak dan od 3.—5. ure popoldne.

40letnica žalskega gasilskega društva. Prejeli smo: Vsi gasilci v kroju, ki se udeležijo povodom obnega zbora JGZ 40letnice gasilskega društva v Zalcu dne 9. in 10. julija t. l. se vozijo za polovično ceno poštne vlaka III. razreda na vseh progah Južne in državne železnice v Sloveniji in v Hrvatski. Za legitimacijo mu služi poverilni list domačega društva, da se res polje na zvezni občni zbor v Zalec. Vozni listek celi velja tudi za povratek iz Zaleca. Za državno železnico je treba še na legitimaciji poverila od zveznega predstava, da se je dotični gasilec resnično udeležil obnega zbora Jugoslovanske gasilske zveze v Zalec. Karte južne železnice so veljavne za čas od 9. do 11. julija, one od državne pa celo od 7. do 13. julija zaključno. Vozni listek je treba torej shraniti za vožnjo domov!

Ureditve pošte zveze v Dalmaciji. V Splitu se vrši te dni konferenca strokovnjakov za vzpostavitev pošte zveze v Dalmaciji. Te konference se udeležuje tudi ravnatelj Debelak iz Ljubljane. Kakor nam poročajo, je konferenca sklenila, da se že dne 21. t. m. upostavi poštne ambulance na brlih progah «Ungharo-Crete» in «Dalmacije» med Bakrom in Splitom, oziroma Metkovićem in Dubrovnikom za sedaj po petkrat na teden. Za prevažanje pošte dobila omenjeni družbi od države primerno subvencijo. Konferenca se nadaljuje svoje delo.

Gremij trgovcev v Ljubljani. Gremij trgovcev v Ljubljani dolguje nekateri njegovi člani se znatne prispevke na članarini in dokladah za leto 1919, 1920 in 1921. Vse te zaostanke mora iztirjati gremij v smislu pravil in obitnega reda upravnim putem, to je po mestnem magistratu. Ta pa sme po naredbi centralne vlade pobirati od vsakega opomina 4 vinarje od izvršitve 4 vin, in od prodaje 2 vinarja od krone. Ker je gremij zaostanke za leto 1919, oddal magistratu v iztirjanje, za leto 1920, in 1921, bo pa storil prihodnji teden, pozivlja gremij vse svoje člane, da svoje zaostanke takoj poravnajo v gremijski pisarni Gradišče 17/1, da ne bodo imeli nepotrebnih stroškov. — Načelnik.

Intrige proti agrarni reformi v Prekmurju. Iz Murske Sobotice nam poročajo: Nedavno tega so se podali zastopniki prekmurskega veleposredstva, in sicer za okoliš Murske Sobotice dr. Vaby, za Beltince posestnik Balt in za Dolenjo Lendavo dr. Nemety v Beograd, da bi na kak način preprečili izvedbo agrarne reforme v Prekmurju. Izposlovali so toliko, da je vlada poslala te dni svojega zastopnika, ki ga imenuje trije magnati sedaj prav pristransko obdelujejo v farovžu v Podgojnah. Za vsako ceno skušajo doseči, da bi se agrarna reforma vsaj toliko omilila, da oni ne bi bili oškodovani. Proti tej nakani se je dvignilo ljudstvo, ki prihaja pri reševanju agrarnega vprašanja v poštev in je imelo že dne 19. junija v Murski Soboti veliko protestno zborovanje, ki se bo to nedeljo zopet ponovilo.

Vidov kres v Mariboru. V spomin na srbski Vidov dan in na staro slovensko narodno šego kresovanja priredi mariborska podružnica Jugoslovanske Matice «Vidovdanski kres» kot veliko ljudsko zabavo brez vsake vstopnine. Zgal se bo kres, igrala godba, peli bodo pevski zbori, govornik bo primerno pojasnil pomen Vidovega dne in Kresa. Pozivamo tudi okoličane, da tega dne prižgo ognje po višinah v spomin na naše boje in našo osvoboditev.

Kranjskim maturantom iz leta 1906. Ker vsled vojne dobe nismo mogli obhajati 10letnice, bomo proslavili 15letnico tekom letošnjih velikih počitnic. Namestava se prirediti v drugi polovici avgusta ali začetkom septembra dopoldne sestanek v Kranju, popoldne pa izlet na Smarjetno goro. Radi določitve dneva in sporeda prosim, da mi pošlje vsako svoj naslov in stavi predloge. Odločila bo večina. Josip Gogala, nadzornik in ravnatelj v Ljubljani.

Črna prst. Prijateljem planin naznanjamo, da je pristop na Črno prst zopet omogočen in sicer po poti iz Bohinjske Bistrice mimo neoskrovanne Orožnevo koče (žrtve vojne) in mimo Malnerjevo koče (1343 m). Le-ta poslednja koča se odpre v nedeljo dne 26. t. m. in jo bo oskrboval O. o. SPD. Istega dne bodo odprte tudi vse Triglavsko koče.

Orlovski plakati in tvrdka Matelič. G. F. Parkelj, lastnik reklamnega zavoda v Ljubljani nam sporoča, da so nalepljali orlovske lepake, o katerih govori naša notica 23. t. m., njegovi nastavljeni na lastnih deskah podjetja in na prostorih tvrdke Matelič. V enem slučaju es je zgodilo, da so uslužbenci Mateličevega zavoda neupravičeno prelepili lepake, nalepljene od nastavljenca g. Parkelja, ki jih je pustil zato zopet prelepiti s svojimi.

Novi ravnatelj zdravilišča Rogaska Slatina. Novi ravnatelj državnega zdravilišča Rogaska Slatina dr. Ster je te dni nastopil svojo službo. Dr. Ster je bil doslej vodilni uradni velikega industrijskega podjetja v Dunajskem Novem mestu.

Kmetijsko predavanje priredi dipl. agr. A. Jamnik v Smarjetu v nedeljo dne 26. t. m. ob 10. uri pri Karlovcu, dalje v Črnomlju pri Lakerju v četrtek dne 30. t. m. ob 3 uri popoldne, v Metliki v prostorih hranilnice dne 30. t. m. ob 6. uri popoldne, v Mariboru v nedeljo dne 3. julija ob 9 uri popoldne na vinarski šoli. Predaval bo o hranitvi rastlin ter o načinu in sredstvih kako povzdigati pridelovanje kmetijskih pridelkov. Kmetovalci gospodarji, mladeniči, dekleta in gospodinjje, udeležite se v obilnem številu tega poučnega predavanja!

Občni zbor «Glasbene Matice» v Ljubljani. Redni občni zbor naše «Glasbene Matice» se vrši v ponedeljek dne 11. julija 1921 ob 8 uri zvečer v dvorani «Glasbene Matice» v Vegovi ulici z običajnim dnevnim redom.

Gospodinjstva šola na liceju prirodi v soboto, dne 25. t. m. v igralnici Mladike razstavo kuhinjskih izdelkov, ki bo odprta od 10.—18. ure. Ob 18. uri je zaključek razstave in so prirejena jedila in pečivo cenjenemu občinstvu proti povrnitvi efektih stroškov na razpolago. Vsi solstvi naklonjeni krogi, stari gojenki, prijatelji, znanci itd. so iskreno vabljeni.

Redni občni zbor «St. Peterske moške in ženske podružnice CMD» se vrši v ponedeljek 27. junija ob 8 uri zvečer v steklenem salonu kolodvorske restavracije na glavnem kolodvoru.

Društvo zasebnega uradništva Slovenije ima dne 28. in 29. junija v sejni dvorani mestnega magistrata ljubljanskega svojo glavno skupščino. Skupščina se odpre dne 28. junija ob devetih.

Gasilsko društvo na Verdu pri Vrhnici priredi v nedeljo dne 26. junija veliko vrtno veselico na prostoru gg. Ruperta Jelovška in Ignacija Znidaršiča s petjem, srečovanjem in saljivo pošto. Pri veselici svira polnostojna godba iz Domžal. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Vstopnina znaša za osebo 10 K, za člane gasilskih društev pa 4 K. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih čevljev in drugih gasilskih potrebščin.

Pomoč Bosni. Kakor javljajo iz Sarajeva, se ceni škoda, katero je napravila zadnja poveljen, na približno 100 milijonov dinarjev. Za prvo pomoč je vlada nakazala znesek 1.000.000 dinarjev, ki se takoj razdeli med oškodovano prebivalstvo.

Samomor. V Hočah pri Mariboru se je v samomorilnem namenu vrnil pod brzovalnik blazec graščine «Haus am Bach» Ivan Bauer. Brzovalnik ga je prežgal na dvoje. Bauer je bil takoj mrtev.

Črnogorski major Nikolačević, ki je bil kot piše «Piccolo» 17krat ranjen, si je poglaval dve krogli v srce, ker ni mogel prenesti tega, da bi bil razorožen in odpravljen v koncentracijski tabor. Težko ranjenega so pripeljali v bolnico.

Nesreča v sled iskre iz lokomotive. Kažjareva hčerka Ana Tomšič v Velikem Mlačevem je sedela te dni ob železniški progi. Iskra iz lokomotive ji je užgala obleko. Opekline po životu so smrtonosne. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnico.

Obsojen poročnik. Pred beograjskim sodnim dvorom je sedel predvečernjsim na zatožni klopi rezervni poročnik Krstić, sin ugledne beograjske rodbine, ki je dal v aprilu 1919 kot kolodvorski poveljnik ustreliti dva žida, Straussa in Kardosa, ter zapleniti njihovo imovino kot boljševiško. Pri obravnavi se je dognalo, da je obdolženec dal žida ustreliti samo za to, da se polasti zneska 200.000 kron, katerega sta imela pri sebi. Poročnik Krstić je bil obsojen na 20 let težke ječe.

Grizoč pes. K. notici, ki smo jo objavili pred par dnevi, se nam poroča, da je pos prišli na Poljanski cesti št. 42 v Ljubljani sicer res hud, a je vedno priklenjen. V dotično delnico se je zaletel na dvorišču, a ne na cesti.

KAPLAN IN DRŽAVNA HIMNA.

Celje, 24. junija.

«Patrijotični» in vročevrni kaplan Anton Zupančič iz Griž se je moral dne 23. junija pred celjskim sodiščem zagovarjati radi razžaljenja časti. Razprava je bila jako zanimiva, ker je obenem dokazala, da so Zupančiči vedno ne more sprijazniti z novimi razmerami, ki so nam prinesle osvoboditev.

Dne 24. maja, na državni praznik sv. Cirila in Metoda, je kaplan, ko je šolska deca po šolski maši pela državno himno, odšel izpred oltarja naravnost v zakristijo. Tamkaj se je nahajala učiteljeva soproga gospa Razpotnik, ki jo je nahrulil brez vsakega povoda z besedami: «Kaj pa ti tukaj stojš, da jaz nimam prostora? Tja pojdi stat!» Kmalu nato je srečal učitelja Razpotnika in se zadril nanj: «Kaj tu zijaš!» Pokazal mu je tudi osle in jetik.

Na vprašanje odgovornika dr. Kalana, zastopnika tožiteljeve gospe Razpotnikove, zakaj se je odstranil iz cerkve, ko so je pela državna himna, je kaplan najprej izjavil, da je bil razburjen, povod pa ni, zakaj. Najbrže pa mu je smrdela državna himna. Pozneje pa je rekel: «Kdo pa me more siliti, da ostam v cerkvi, ako se poje državna himna. Jaz imam kaj drugega opraviti in nimam časa tam stati.» Na te njegove besede ga je dr. Kalan dobro zavrnil: «V Avstriji bi si stokrat premislili, predno bi zmlil kaj takega, ker bi vas takoj zaprli. Istotako bi gotovo pod Avstrijo kar krivili hrbet, ako bi zaslišali habsburško himno.»

Razprava je bila v svrhu zaslišanja novih prič preložena.

Gospodarstvo

DAVEK NA POSLOVNI OBRT.

(Uradni list št. 436 za l. 1920.) in pravilnika o pobiranju davka na poslovni promet (Uradni list št. 32 iz l. 1921.) bodo davčna oblastva v najkrajšem času izvršila za predpis in plačilo navedenega davka potrebno poslovanje, v kolikor zadeva

- 1) trgovske obrate;
- 2) industrijske obrate ter
- 3) denarne zavode.

TRGOVSKI OBRATI.

ki jih naveda čl. 17 a pravilnika, so zavezani davku na poslovni promet v izmeri se enkratne pridobitine za l. 1920, z državnimi pribitki vred. Ta se bo iztirjala v dveh enakih obrokih, ki dospeta v plačilo dne 1. VIII. in dne 1. XI. t. l.

Davčni obvezanci bodo o predpisu obvešteni s pošto polnično, katero jim bo doposlal davčni urad. Na teh položnicah bo na sprednji strani izkazan prvi obrok, ki zapade v plačilo dne 1. VIII. t. l., na drugi strani pa bo označen celoten predpis davka na poslovni promet s pristavkom, da se more davčni zavezanec pritožiti proti predpisu davka na poslovni promet tekom 15 dni pri pristojnem davčnem oblastvu. Ako bi tekom štirih tednov po prejemu položnice ne bil podan na položnici izkazan znesek, ga bo davčni urad iztirjal prisilnim putem.

Za pritožbo proti predpisu davka na poslovni promet, katero bi davčni zavezanec vložil na podlagi za prvi obrok doposlanih mu poštinih položnic, velja v splošnem čl. 127 n začasnega finančnega zakona z omejitvijo, da se v teh pritožbah ne more izpodbijati predpis pridobitine in državnih pribitkov, ampak le dolžnost, plačevati davek na poslovni promet po čl. 17 a pravilnika, ali porazdelitev davčnega zneska, ako je del obrata po čl. 4. pravilnika oproščen davka na poslovni promet, odnosno če se plačuje od dela obrata davek na drug način, predviden v čl. 17. pravilnika.

Pritožbe nimajo glede plačila predpisane davka nikake odločilne moči.

INDUSTRIJSKI OBRATI IN TVORNIŠKA PODJETJA

so po čl. 19. pravilnika zavezani, voditi posebno knjigo o prodajah blaga, v katero vsak dan zapisujejo svoj skupen izkupicek, oziroma skupno vrednost prodanega blaga. Za vsoto nad 10.000 dinarjev je označiti tudi kupčevno ime. To knjigo morajo v petih dneh po preteku vsakega četrtletja (za prvo četrtletje se šteje čas od 25. IX. do 31. XII. 1920.) predložiti davčnemu uradu, kateremu morajo obenem odpremiti enodstotni davek od prodanih proizvodov in mu izročiti točen prepis knjige o prodajah za dotično četrtletje.

One obrate, kateri so dolžni do sedaj še niso izpolnili, bo davčno oblastvo pozvalo, čim poteče tekoče četrtletje, da predlože knjigo in prepis ter odpremito davek tekom 14 dni za ves čas, za kateri še niso zadostili zakoniti dolžnosti.

Obrati, ki bi dobili tak poziv, pa se smatrajo za industrijske obrate ali tvorniška podjetja, imajo pravico vložiti proti pozivu v roku 14 dni predložbo, na katero jim bo davčno oblastvo, ako bo smatralo da je ugovor neopravičen, izdalo formalen odlok in utemeljilo poziv. Proti takemu pozivu bo dopustna pritožba tekom 15 dni na generalno direkcijo neposrednih davkov tekom pristojnega davčnega oblastva.

Davčnim zavezancem, ki se pozivu ne bi odzvali v določenem roku, bo davčno oblastvo brez nadaljnega opomina naložilo po čl. 127. in začasnega finančnega zakona primerno globo, obenem pa na podlagi uradnih pripomočkov ocenilo vsoto prodanega blaga in jim predpisalo v plačilo odpadajoči davek.

Taki davčni zavezanci imajo pravico pritožbe, tako glede kazni, kakor glede morebitne nepravilne uradne ocene tekom 15 dni na generalno direkcijo neposrednih davkov.

DENARNI ZAVODI IN DELNIŠKE DRUŽBE

plačajo za denarne posle iz naslova davka na poslovni promet 2 odstotka od kosmatega dohodka denarnih poslov, izkazanega v letni potrjeni bilanci, in sicer najkasneje v enem mesecu po letnem običnem zboru. Za leto 1920. se pobira ta davek le na polovico kosmatega dohodka, izkazanega v bilanci za leto 1919, za leto 1921. pa do nadaljnjega ukrepa na polovico kosmatega dohodka iz denarnih poslov v letu 1920.

Kosmati dohodek se ugotovi po računu izgube in dobička, če se v pošteva donos, n. pr. hipoteknih, založnih, meničnih in drugih obresti na eni strani, na drugi strani pa izplačane obresti hranilnih vlog, hranilnikov itd., ako ne izkazujejo že nad dohodki le razlike med temi zneski kot presežek obresti iz vseh denarnih poslov. Razven obresti se prištevajo h kosmatim dohodkom pri bankah tudi iznosi bančnih in drugih denarnih poslov, ne upoštevajo se pa režijski stroški in event. kazni, izgube, ki jih vsebujejo račni o izgubi in dobičku.

Denarne zavode in delniške družbe, ki do sedaj še niso odpremiti davka za l. 1920. in 1921., dasiravno se je vršil letni občni zbor že pred več kot enim mesecem, bodo davčna oblastva pozvala k plačilu v roku 14 dni s pristavkom, da naj povodom plačila izročijo davčnemu uradu prepis račna izgube in dobička z dveh izvodih in odpremito davek v zgoraj označenem iznosu, kakor rentnino, pobrano potom odbitka.

Ako se denarni zavodi in delniške družbe temu pozivu ne bi odzvale, ali bi

ne odpremiti davka od vsega kosmatega dohodka denarnih poslov, bodo določili davčna oblastva odpadajoči davek na podlagi uradnih pripomočkov, s plačilno pozivom, kakor pri rentnini.

Ce davčni zavezanci ne izpolnijo določil začasnega finančnega zakona za leto 1920/1921., ki zadevajo davek na poslovni promet, se kaznujejo po čl. 127 i tega zakona z globami v znesku od 100 din. dalje. Zato se davčnim zavezancem priporoča, da veselo in točno ustrezajo vsemu pozivom, ki bi jih v zadevi navedenega davka na nje stavila davčna oblastva.

— Nove trgovinske agencije naše države v inozemstvu. V Monakovem je podeljena trgovinska agencija Branku Pečenaku, v Bratislavi dr. Svetlavi Stojčeviću, v Pragi Milanu Maksimoviću, sekretarju trgovinskega ministrstva v pokopu.

— Poverjenstvo za socialno skrb, invalidski oddelček opozarja na natečaj za izdelovanje in predelavo žimice, ter preplekanje železnih postelj, objavljen v «Uradnem listu» št. 65/1921.

— Z novosadskega tržišča. Cena koruza je nekoliko zrastle, ker se je kurz dolarja močno dvignil, pa Nemčija in Češkoslovaška povprašujeta po našem blagu. Cena naših koruz na Dunaju je nekoliko padla vesled vesti o dežju v naših krajih. V splošnem pa se koruza in moka malo nudita na prodaj.

— Vinska razstava v Osijeku. O priist Sokolskega zleta v Osijeku bo pričena razstava vin poške in virovitiške županije, kakor tudi zapadnega Srema.

— Družba za trgovino z Jugoslavijo «Kondor» v Gradcu. Slovenca dr. Vekoslav Vršič in Matko Šrišen sta oenovala v Gradcu Girardigasse 8/1 trgovinsko družbo «Kondor» za trgovino z Jugoslavijo. Izvažala bo razne stroje, električne naprave in železnino, a uvažala naše poljske pridelke.

— Carina na uvoz smokve. Smokvo kot surovino za cikorijo se po objavi Generalne direktije carin ne smatrajo za luksuzno blago in se tudi ne zabarinijo v tem smislu. Le smokve v zabojčkih, skatljah itd. do 5 kg se carinijo kot luksuzno blago.

— Monopolna pristojbina na sladkor v likirjih. Po odredbi generalne direktije posrednih davkov se ima poleg državnih trošarine plačati tudi monopolna taksa na sladkor, ki se nabaja v likirjih.

— Deficit Gutmanove podravske železnice. Gutmanova podravska železnica Ojsek-Orahovica je imela v preteklem letu 4 milijone kron deficita. Glavnica znaša 14.875.200 K in se nabaja večnodelnie v Gutmanovih rokah.

— Češkoslovaški koksa za našo moko. Po poročilu iz Bratislave je sklenila naša država s Češkoslovaško kompanijsko pogodbo, po kateri dobimo za našo moko 60 vagonov koksa iz ostravskega okrožja.

— Jadransko parobrodarstvo. Listi poročajo, da se nameravata v najkrajšem času združiti parobrodni družbi «Adrija» v Reki in «Cosulich» v Trstu.

— Uspeh letošnje žetve v Madžarski se po zadnjih poročilih cenil na 20—25 milijonov metrikih stotov. Za izvoz bi preostalo 4—6 milijonov.

— Rusija kupuje v Angliji živila. Po poročilu iz Londona je Rusija naročila v zadnjem času v Angliji raznovrstno blago. Po teh poročilih sklepati, je v Rusiji veliko pomanjkanje živil. Rusko trgovsko odposlanstvo je naročilo nedavno velike množine soli in 20.000 koserv, ki so pripadale ob času vojne angleški armadi in se nabajajo sedaj v Boullogne. Iz Londona dobi Rusija tudi 2000 ton riža in 1800 ton kitajske moka.

— Ameriška znanja trgovina in uvoz zlata. Meseca maja se je uvozilo v Združene države blaga v vrednosti 208 milijonov dolarjev, a izvozilo za 330 milijonov dolarjev. Zlata se je uvozilo v maju za 58.209.000 dolarjev.

Borza 24. junija

Zagreb, devize: Dunaj 21.70—21.75, Berlin 207—207.50, Budimpešta 58.50—59, Italija 715—720, Newyork kabel 146—146.50, Newyork ček 144—0, London 550—558, Pariz 1173—1175, Sofija 200.50—201, Svica 2470—2473. Valute: ameriški dolarji 140.75—141.25, avstrijske krome 22.50—0, carski rubli 33—38, češkoslovaške krome 198—0, francoski franki 0—1160, napoleondri 465—467, nemške marke 212—213, romunski lei 225—226, turške lire 710—712.

Curih. Berlin 8.25, Newyork 593, London 22.18, Pariz 47.25, Milan 28.05, Praga 8.125, Budimpešta 2.30, Zagreb 4.—, Bukarešta 9.20, Varšava 0.375, Dunaj 1.10, avstrijske krome 0.88.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja	Temperatura zraka	Temperatura vode	Temperatura tla	Vetrovi	Nebo	Pojasna
24. junij	7. uri 7.38 14. uri 7.38 21. uri 7.38	11.9 11.9 11.9	11.9 11.9 11.9	11.9 11.9 11.9	brz vetra at. sever brz vetra	jasno pol obl. jasno	—

Srednja 24-urinja temperatura 17.7, normalna 15.7
Vremenska napoved: lepo toplo vreme
Sonce vzhaja ob 4.45 zahaja ob 19.57

Tisk in izdajatelj
Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik Mit. F. Kolaric

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Poslovenil F. J. o.
V. POGLAVJE.Kjer odplove iz otoka Minorke ne-
ka jadrenjača.

Bilo je takole okoli šestih zvečer dne 28. februarja 1910. leta, zvonovi mahonske stolnice so doneli v temno noč. Ulice so bile že skoro prazne...

Tedaj pa sta stopili iz stranskih vrat vojvodskega dvora dve osebi zaviti v velike plašče. S hitrimi koraki sta šle preko trga, ki je ležal pred dvorom, potem pa sta zavila naravnost proti pristanišču.

Eden teh nočnih potnikov je bil male postave, v roki je nosil potno torbo, drugi pa, ki je bil pravi orjak, je malo šepal in je vlek el seboj kovčeg, ne prav velike obsežnosti. Mali je prekinil molk:

«Zakaj niste ukazali Avgustu, da vam nosi kovčeg, visočanstvo? Preveč se mučite!»

«Neumnost, Paqueno, kaj bi se mučil s tako škatljico. Saj sem vendar toliko dolgih let prenašal težko breme državnih skrbi in omahoval pod težo slabe vesti. Sicer pa tudi ni varno, ako bi nas bilo več, vzbujalo bi pozornost. Nikakor nočem, da se zve predčasno, da sem odpotoval iz Minorke.»

«Visočanstvo, dovolite, da pone-
sem jaz...»

«Ljubi, dragi, dobri in stari moj Esteban, bodite tako ljubeznjivi in ne ukvarjajte se s takimi nepotreb-

nimi skrbmi. Moje vojvodsko do-
stojanstvo ne izgubi prav ničesar,
ako vlečem sedaj po ulicah svoje
prestolnice tale kovčeg. Škoda samo,
da ni v njem denarja... S takim
bremenom bi preplazil tudi najvišji
zid...»

Veliki vojvoda je prenehal, pogledal Paquena, kot da pričakuje njegov odgovor, a ker je ta molčal je dostavil sam:

«Nikdo namreč ne more zanikati, da bi jaz bil izvanreden osel! To sem in sem bil vedno!»

«Kako je mogel dobiti ta nesrečni Isaacs v Londonu našo ponudbo?» je zamrmral Paqueno. «Saj smo mu dali vendar tako dobre pogoje...»

«Preveč znana firma! Paqueno!»
«Toda, visočanstvo, Isaacs je ce-
lo posodil Orkom...»

«To še ne zadostuje, da bi moral posoditi tudi nam. Mi nismo v zadnjih letih imeli nobenega političnega umora in nobene pobune, tudi tepeni nismo bili v zadnjem desetletju. — Sedaj je vsa naša nada in edino upanje, da pregovorim osebo Markoviča, da če malo počaka, ali pa da kje drugje iztakneva denarja. Ako se nama tudi to ponesreči, potem je cilj našega potovanja izgrešen in midva se lahko mirne duše obesiva. Kje se pa pravzaprav nahajava, kje je usidran naš brod?»

«Na vzhodni strani pristanišča! Tu nekje mora ležati jadrenjača. Mislim, da bomo imeli slabo in nemirno pot.»

Veliki vojvoda je pogledal proti nebu. Bilo je že popolnoma temno, dasi je bilo komaj šest ura. Po ne-

bu so se podili črni oblaki, ki so za-
gnili vse obzorje... veter je go-
nil oblake in jih včasih za trenotek
pretrgal... takrat so pa zablestele
svetle zvezde kot električne iskre iz
električnega kolovrata. Mesto Ma-
hon je bilo kot izumrlo; plinarna,
ki je že pred tremi tedni ustavila
svoj obrat, ni dajala nobenega pli-
na... na ulicah se pa v temi ni ho-
tel nikdo pokazati.

«To mi ugaja, da nas nikdo ni opazil,» je godrnjal veliki vojvoda. «Bodo vsaj lahko mirno spali v za-
vesti, da bdi nad njimi očetovsko oko skrbnega vladarja. No sicer pa, Bog mi je priča, da moji podaniki niso posebne nemirne narave!»

Señor Paqueno si je nataknil na svoj nos ščipalnik in gledal s stegnjanim vratom v temno ulico, ki sta šla po nji. Ulica je vodila naravnost k pristanišču, odkoder se je svetlokače že morje. Ko sta prišla na konec ulice zagledala sta obrise ne ravno velike jadrenjače, ki se je zibala na valovih; naenkrat se je prikazala na jabolni medla luč, Paqueno je potegnil vojvodo za rokav in rekel:

«Tu je naš brod, visočanstvo. Jo-
aquinov nečak je obljubil, da nam da ta znak.»

Pospešila sta svoje korake in pri-
šla kmalu do samega pristanišča. Mala ribiška ladja se je zibala na nemirnih valovih, da so ječale vrvi. Približal se je plečat človek, pogle-
dal prišleca, poklonil se vojvodi in rekel:

«Vse je pripravljeno visočan-
stvo!»

«Dobro, ljubi moj Domingo! Ti

si nečak mojega nadkuharja Joaqui-
na?»

«Da visočanstvo!»

«Majorčan? Ali, ti Majorčani...
«Visočanstvo, jaz sem rojen na
Majorji, kot moj oče in Joaquín...
toda v srcu smo vsi Minorčani...»

«Torej to je že vaši rodbini pri-
rojeno. Bodi samo tak, kot so tvoji
sorodniki in stopi v mojo službo,
na ta način boš najbolje dokazal
svojo udanost moji hiši. Tvoj oče
ni hotel na noben način postati moj
dvorni dobavitelj...»

«Visočanstvo... se je skušal
opravičevati. — Veliki vojvoda se je
zasmejal:

«Nikar se ne opravičuj... Do-
mingo, jaz sem se le šalil... Naj-
večjo uslugo mi narediš, ako me
kakor hitro mogoče prepelješ tja v
Barcelono.»

«Tako, visočanstvo, takoj! V de-
setih minutah lahko odjadramo!»

Z globokim poklonom je skočil
možakar na krov svojega broda.
Neskončno se je čudil, kaj naj bi to
pomenilo, da sta si visoka gosta iz-
brala ravno njegovo škatljo za pre-
voz. Ko je istega dopoldne pristal
v Mahonskem pristanišču, prišel je
k njemu njegov sorodnik Joaquín,
nadkuhar velikega vojvode in mu
zaupno, da jih ni mogel nikdo sli-
šati, predložil, da prepelje ponoči
velikega vojvodo in ministra Paque-
na na špansko obalo. Takoj v za-
četku ni mogel niti verjeti, ali ko
mu je Joaquín prisegel, da je res
tako, se je samo čudil. Kaj za vruga
išče veliki vojvoda v Barceloni?
Pa ako ima že tam opravka, zakaj
si je izbral ravno njega, Domingo

in njegovo skromno barčico? Ali
je to beg? Na vsa ta vprašanja je
odgovoril Joaquín, da je to stvar
samega velikega vojvode, ki niko-
gar prav nič ne briga. Visočanstvo
želi, da nikdo ne opazi njegovega
odhoda; po dolgem prerekanju in
obnavljanju je pristal Domingo na
Joaquínov predlog, dasiravno ni bi-
la Barcelona v smeri njegovega po-
tovanja, ker je hotel obiskati balear-
ske otoke.

Ko je sprejel zvečer velikega voj-
vodo in njegovega spremljevalca,
še vedno ni vedel, kaj naj vse ta
stvar pomenja; mislil si je pa, da se
je velik knez naveličal vlade in Mi-
norke, da zapuša, kakor toliko dru-
gih Minorčanov svojo domovino
in si gre iskati sreče drugam.

Vojvoda in Paqueno sta govorila
na obrežju tiho in previdno, Do-
mingo je pa s svojima mornarjema
pripravljaj ladjo za odhod.

«Danes je 28. februar» je rekel
veliki vojvoda, «koliko bomo rabi-
li do Barcelone, Domingo?»

«Ako gre vse dobro, visočanstvo,
smo pojutrišnjem zjutraj tam!»

«Torej imava še 13 dni časa! Naš
dolg zapade 13 kaj ne Paqueno?»

«Da, visočanstvo, trinajstega!»
«Torej, dvanajst dni, ali ako od-
računamo še en dan poti do Pariza
enajst dni! Jaz trdno upam, Paque-
no, da se nama posreči pri Marko-
viču, ali pa kje drugje...»

«Morava upati, visočanstvo, ker
sicer...»

«Sicer sem končal svoje delo, ki
sta ga začela moj ded in moj oče,
moj stari Esteban...»

(Dalja.)



Gramofone, plošče, godbene avtomate,
igle, peresa, posamezne dele
edino pri tvrdki 562 48
A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Mehanična delavnica za vsa popravila in druge precizne mehanike.

Več kolporterjev sprejme
upravništvo „Jutra“, Sodna ul. 6.

Prvovrstna pnevmatika
Dunlop - Reithoffer - Hutchinson
priporoča 894 10-8
Puch - kolesa Ign. Vok
Ljubljana, Sodna ulica 7.

COSULICH-LINE
(prej Austro-Amerikana)
TRST-AMERIKA
prevažata potnike v New-York redno trikrat,
v južno Ameriko po enkrat mesečno. —
Simon Kmetec, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 25.
Odplov poštnege parnika „Argentina“ 9. julija 1921.
brzoparnika „President Wilson“ 25. julija 1921. 714 37-10

Laneno prejo in domač sukanec
izgotavlja in oddaja 1025 3-1
Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica
ANTON ŠINKOVEC
Kranj-Grosuplje.
Cenjena naročila na tovarno na Grosupljem.

Naročajte in širite sledeče
leposlovne knjige:
D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 2-80.
A. Novačan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.
Anatole France-Debeljak: Pingviński otok. Roman. Cena broš. 42 K,
po pošti pripor. 2 K 40 v. več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K,
po pošti broš. K 8-— vez. K 30-— vez.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po
pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-
vez. K 2-50 vez.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po
pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.
Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2-
vez. K 2-50 vez.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-—,
po pošti broš. 3-40 vez. K 4-— vez.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez.
broš. 22 K, po pošti 5 K vez. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v. vez.
Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 8. 66 57

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Prodajale se bodo v ponedeljek,
dne 27. t. m.
ob devetih dopoldne razne pisarniške
potrebitve, kakor: pisalne mize,
pulti, regulatori, stoli, obešalniki,
blagajna št. 3, peč in drugo pri družbi
„SAD“, Ljubljana, Beethovnova
ulica št. 10. 1015 2-2

Delice „Union“ - pivovarne
večje število se proda po ugodni ceni (pod
notranjo vrednostjo). Samo pisemne ponudbe
pod „Union št. 1022“ na upravo „Jutra“.
1022 2-2

Dva dijaka
iščeta stanovanje s hrano za pri-
hodnje šolsko leto. 1030
Ponudbe pod „Dijaka“ na upravo „Jutra“.

Hlapec
priden, zanesljiv, vajen konj, se takoj
sprejme. Hrana in stanovanje v hiši.
Plača dobra. Ponudbe na: Ljubljana,
poštni predal 79. 1029

Prodaja lesa. 1034
Na tukajšnjem veleposestvu je naprodaj
približno 8000 m³ mehkega, večnoma
smrekovega lesa na panju. Les se
odda skupno ali v dveh partijah. Pisemne
ponudbe je vpslati do 10. julija podpisane
nemu uradu, ki tudi daje podrobna pojasnila.
Sr. Katarina pri Trzinu, dne 30. junija 1921.

Gozdarski urad barona Borna.

Prevzamem večjo množino
hlodov 1004 2-2
za takojšnje rezanje proti plačilu pod ugod-
nimi pogoji na svoji žagi.
Ivan Šiška
parketna tovarna in parna žaga v
Ljubljani, Metelkova ulica 4.

Kmetovalci, pozor!

Velike uspehe dosežete pri prasi-
kih, govedih itd., ako primete krmi
redni prašek **REDIN**, lekarnarja
Ploocilja v Ljubljani. 637 25-12A

Amerikansko strojno
olje
Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje za ciliandre;
olje proti prahu. 57 104-87
Glavna saloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z. o. z.
prej A. Zankl sinovi.

Najstarejša izdelovalnica perila.
Najfinejši izdelek. 900 22 Perilo po meri.
C. J. HAMANN
Mestni trg 8. Ustanovljeno 1866

Ali ste že poslali naročnino za „Jutro“?

Enonadstropna hiša
z vrtom in stavbiščem
na Domobranski cesti šte. 7 v Ljubljani
v dobrem stanju, v pritličju in v prvem nadstropju po dvoje sta-
novanj, stanovanje tudi v kleti, v prvem nadstropju parketna tla, stra-
nišča z izplakovanjem, hiša kanalizirana ter do leta 1925. davka prosta
se proda dne 27. junija 1921. ob devetih dopoldne
pótem prostovoljne sodne dražbe v pisarni notarja dr. Ku-
harja, Kolodvorska ulica št. 3 v Ljubljani.
Skupna stavbna vrednost stavbišča (432 m²), vrta
(534 m²) in poslopja (202 m²) ter železne in lesene ograje
K 645.030.—
Izključna cena 500.000 K. Dražbeni pogoji na vpogled pri no-
tarju dr. Kuharju. 1028 2-1

Naročajte
Zbirko političnih, gospodarskih in socialnih spisov.
Dosedaj izšlo 8 zvezkov:
1. Dr. Al. Zalekar, O ljudskem zdravju. Broš. 6 K.
2. Dr. Bogdan Deri, Dojenček. Broš. 6 K.
3. Dr. J. Demšar, Splošne bolezni. Broš. 10 K.
4. St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj. Broš. 16 K.
5. Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš. 8 K.
6. Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš. 18 K.
7. Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš. 32 K.
8. Vl. Čorović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš. 16 K.
Po pošti vsak zvezek K 1-80 vez.
Naročila sprejema: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

„JADRAN“ d. z. o. z. LJUBLJANA
Dunajska cesta 9
priporoča 21 104-90
kolonijalno in špecerijsko
blago ter žitne pridelke.
Točna in solidna postrežba.